

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

PROGRAMTERV

2024. május 2.

1075 Budapest, Kazinczy u. 23–27. (ELTE PPK)

fszt. 4-es terem és aula

9:00–9:10	Megnyitó
9:10–9:50	Szelényi Zsuzsanna: Valóban a konzervativizmus új aranykorát éljük?
9:50–10:00	Kérdések
10:00–10:50	Belpolitikai ciklusok és álláspontok
10:00–10:10	Márton Richárd (SZTE): A nemzet egysége vagy a nemzet kétsége? Politikai válságok és válságmanagement a köztársasági elnökök körül
10:10–10:20	Hegedűs Lilla Erzsébet (NKE): Női reprezentáció a törvényhozásban
10:20–10:30	Pető Máté (MILTON): A jobboldali radikalizmus régi és új okai
10:30–10:50	Kérdések
10:50–11:00	Kávészünet
11:00–12:00	Interperszonális dinamikák a társadalomban
11:00–11:10	Ulveczki Judit Linda (NYE): A sport – mint mentálhigiénés módszer – szerepe a reintegrációban
11:10–11:20	Fetter Dóra Eszter (ELTE): Bántalmazással kapcsolatos esetek érintettjeinek médiareprezentációja a magyar úszósportban

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

PSZICHOLÓGIAI
INTÉZET

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

11:20–11:30	Karacs Erika (KRE): Mozaikcsaládok a 21. században
11:30–11:40	Szabó Sára (ELTE): Koragyermekkorai nevelő- és gondozó intézményekben dolgozó szakemberek anya- és gyerekképe egy Nógrád megyei kistéleplülésen
11:40–12:00	Kérdések
12:00–12:30	Ebédszünet
12:30–13:00	Poszterszekció
	Bereczki Dorina (DE): Jogismeret és az ezekre ható magyarázó változók feltérképezése Kelet-Magyarországon
	Csébi Fruzsina (PTE): A láthatatlan (pad)társak
	Deák Szonja (MKE): A kortárs lengyel nőművészet együttműködési gyakorlatainak alternatív gazdasági vonatkozása
	Simon Dóra (DE): Munkáltatói értékajánlatok sajátosságai – fókuszban az autóipar
13:00–13:40	Koltai Júlia: Társadalmi struktúra és egyenlőtlenség a digitális adatok tükrében
13:40–13:50	Kérdések
13:50–14:50	Identitáshatárok és társadalmi megismerés
13:50–14:00	Pongrácz Emese (ELTE): A határon túli LMB+ magyarok megküzdése a kettős kisebbségi helyzettel
14:00–14:10	Mucsi Noémi (ELTE): Az elidegenítő félreismerés és a szexuális objektifikáció megélésének hatása a nők karrieraspirációira
14:10–14:20	Csordás Eszter (ELTE): Magyar nemzeti identitás és egyéb társas identitások tartalmi összefüggései

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

PSZICHOLÓGIAI
INTÉZET

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

14:20–14:30	Vámosi Dániel (ELTE): Mesterséges intelligenciával kapcsolatos attitűdök és azok korrelátumai
14:30–14:50	Kérdések
14:50–15:00	Kávészünet
15:00–15:50	Történelmi változások és átalakuló társadalmak
15:00–15:10	Mihalik András (NKE): A magyar történelmi alkotmány csodája: a Pragmatica Sanctio és a kiegyezés aktualitása napjainkban
15:10–15:20	Molnár Dániel (DE): Politikai válságok sorozata vagy sikeres kooperáció? Gondolatok a Habsburg Monarchiáról a nemzeti emlékezet tükrében
15:20–15:30	Fiser Bence (PTE): „Főtitkárból osztályellenség” – közös pontok Nyikita Hruscsov és Mihail Gorbacsov politikai életpályájában
15:30–15:50	Kérdések
15:50–16:00	Oklevelek kiosztása
16:00–16:10	A konferencia lezárása

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

PSZICHOLÓGIAI
INTÉZET

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

MEGHÍVOTT ELŐADÓK

Valóban a konzervativizmus új aranykorát éljük?

Szelényi Zsuzsanna

Az előadás azt a kérdést járja körül, hogy a Magyarországon és más országokban új konzervatív hullámként prezentált politikai trend milyen ideológiai és pszichológiai sajátosságokkal bír, milyen okok állhatnak a jelenség mögött és valóban lehet-e visszatérő trendről beszélni, amely meghatározza a közeljövőnket.

Társadalmi struktúra és egyenlőtlenség a digitális adatok tükrében

Koltai Júlia

A digitális forradalom óta az emberek élete egyre inkább az online térbe helyeződik át. A digitális tér egyrészt tükrözi az offline térben meglévő társadalmi egyenlőtlenségeket, másrészt új szakadékokat hoz létre. Azonban a társadalmi struktúrával kapcsolat elméleti modellek, többnyire kérdőíves adatfelvételek adatain alapulnak. Mindazonáltal az önbevallásos felmérés csak korlátozottan képes megragadni ezeket a digitális egyenlőtlenségeket, amelyek mérésére az emberek digitális viselkedésének megfigyelése alkalmasabb módszer. A mindennapi tevékenységeinket, mint például a telefonhívásaink helyét, idejét vagy hitelkártyás költségeinket akár másodpercenként rögzítik, ahogy a Facebookon, vagy Google kereséseink során végzett aktivitásaink is hatalmas adattáblákban tárolódnak. Ezen digitális lábnyomok segíthetnek abban, hogy bővítsük vagy finomítsuk a társadalom felépítésével és működésével kapcsolatos ismereteinket. Az előadásban egy 2023-ban készült, adatdonáción alapuló kutatás első eredményeit mutatom be, amelyben egy országos adatfelvétel során a résztvevők egy kérdőív kitöltése mellett összes Facebook, Google, Instagram, TikTok és Twitter adatait adták át a kutatók számára. Az elemzéseken keresztül bemutatom, hogy a korábbi, társadalmi struktúrát leíró modellekhez képest hogyan alkalmazhatók a digitális lábnyomok a társadalmi szerkezet új dimenzióinak feltárására, és hogy mindez milyen lehetőségeket biztosít a meglévő elméleteket finomítására.

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

PSZICHOLÓGIAI
INTÉZET

ABSZTRAKTOK

Márton Richárd

*Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
politikatudományok BA, 3. évfolyam
Témavezető: Petrovszki-Oláh László*

A nemzet egysége vagy a nemzet kétsége? Politikai válságok és válságmanagement a köztársasági elnökök körül

Magyarország Alaptörvényének 9. cikke (1) bekezdése rendelkezik a köztársasági elnök jogállásáról. E szerint „Magyarország államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét, és örökdik az államszervezet demokratikus működése felett.” A köztársasági elnöknek – hatáskörei gyakorlása során – tekintettel kell lennie jogállása sajátosságaira, ebből fakad az az igény, hogy az államfő ne vegyen részt a pártpolitikai konfliktusokban, hivatali ideje alatt végig őrizze meg semlegességét.

Bár az Alaptörvény rendelkezései világosak, a politikai arénában az egyes aktorok – így a köztársasági elnök – népszerűsége sem statikus, sőt a rendszerváltás utáni államfők gyakran kerültek megosztó ügyek középpontjába. Az ilyen esetek tetőpontja, amikor a politikus elveszíti legitimitását, és ezért lemondásra kényszerül: ahogy láttuk ezt előbb Schmitt Pál, majd legutóbb Novák Katalin államelnökök esetében. Mindkettőjük ügye azt kérdőjelezte meg, hogy képesek a nemzeti egység szimbolizálására, ám kevésbé egyértelmű, hogy az elnökök személye körül kialakult válság mennyire ártott az őket támogató politikai elit megítélésének. Novák Katalin köztársasági elnök 2024 eleji lemondása, a „kegyelmi ügyként” elhíresült politikai válság ráirányította a közfigyelmet az államfői intézményre, de a politikatudományi érdeklődés is indokolt, hiszen az események számos – még le nem vont – tanulsággal bírnak.

Előadásomban röviden ismertetem az államfői intézményre vonatkozó politológiai alapvetéseket, bemutatok néhány olyan példát, amikor az inkumbens államfő cselekedete megosztottságot jelzett a választói preferenciákon. Összehasonlító perspektívában megvizsgálom a Schmitt Pál és Novák Katalin lemondását kiváltó ügyeket, összevetem a kimutatható hasonlóságokat és különbségeket. A kutatás során különös figyelmet fordítok az elnökök mögött álló politikai elit válságkezelési tevékenységére, annak sikerességére, ami befolyásolta, illetve befolyásolja közösségük támogatottságát.

Kulcsszavak: nemzeti egység, köztársasági elnök, polarizáció, politikai válság, válságmanagement

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

Hegedűs Lilla Erzsébet

*Nemzeti Közszerológálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar
államtudományi szak BA, 3. évfolyam
Témavezető: Szabó Máté Csaba*

Női reprezentáció a törvényhozásban

A világháborúkat követően egyre nagyobb számban álltak a nők munkába, ami minden területet érintett. Ez a folyamat azonban napjainkig nem ért véget, vannak területek, ahol a női reprezentáció fontossága ellenére is inkább a férfi dominancia a jellemző. Ilyen terület a közigazgatás és a törvényhozás is.

Ezekon a területeken az elmúlt évtizedekben sem látszik javulás a nemek közötti egyenlőség terén, holott ennek kiküszöbölésére valójában nagy igény lenne. Miért is fontos ez? A formális jogegyenlőség teljesüléséhez szükséges a minél pontosabb és közelebb letükrözése a népességnek a parlamenti viszonyokban. Ennek több részről is van jelentősége, az eltérő nemű személyek eltérő háttérrel és tudással rendelkezhetnek, amelyek előnyt jelenthetnek a törvényhozási folyamatokban.

Az Európai Unió országaiban készített felmérések alapján a törvényhozó szerveknél Izlandon a legnagyobb a női részvétel aránya 47,6%-kal, míg a legalacsonyabb szám Magyarországon található 14,1%-kal. Az adatok alapján kitűnik, törvényhozói reprezentációt és a képviselőket tekintve Magyarországon nem beszélhetünk a nők és férfiak közötti egyenlő arányszámról.

A nők a törvényhozásbéli képviselete az esélyegyenlőség egyik legfontosabb indikátoraként tartják számon, és az Európai Unió is igyekszik a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottsággal, illetve a Nemek közötti Egyenlőség Európai Intézetével biztosítani.

A kutatás során adatelemzéssel és dokumentumelemzéssel próbálok kiemelni és rávilágítani Magyarország hiányosságaira, vizsgálva a nők pártok és politikai irányultság szerinti elhelyezkedését. Végezetül áttekintem az ezen a téren jobb helyzetben lévő országokban rejlő megoldásokat és eszközöket, amik akár iránymutatásként is szolgálhatnak Magyarországnak a jövőben. Olyan eszközökről beszélhetünk itt, mint a női kvótarendszer, illetve különböző motivációs juttatások.

Pető Máté

*Milton Friedman Egyetem
politikatudományok BA, 2. évfolyam
Témavezető: Böcskei Balázs*

A jobboldali radikalizmus régi és új okai

Szemben az 1990-es évek várakozásaival, az ideológiák kora nemhogy nem ért véget, hanem a politikai valóságnak, és az azt a vizsgáló társadalomtudománynak visszatérő

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

PSZICHOLÓGIAI
INTÉZET

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

témája lett a radikális jobboldal megismerő leírása. Előadásomban az állandó jegyeken túl a politikai- és közpolitikai értelemben változáson is átesett radikális jobboldal megerősödésének kortárs háttereit kívánom feltárni. Célom, azoknak a társadalmi és társadalom lélektani mozgatóknak az adatközpontú bemutatása, melyek okai a radikális jobboldal megerősödésének és stabilizálódásának. Előadásomban európai és magyarországi reprezentatív kérdőíves kutatásom eredményére támaszkodom. Közös pártcsalád, tagságból fakadó hasonlóságok mellett európai összehasonlító adatok (többek között ESS-felmérés) segítségével bemutatom, az úgy nevezett „nyugati” és „keleti” radikalizmus tartalmi különbségét, illetve a kulturális és gazdasági törésvonalak szerepét a vizsgált pártok felemelkedésében. Az előadás foglalkozik azzal is, hogy Covid-krízis mennyiben járult hozzá a radikális (hazai) jobboldal megerősödésében, illetve mennyiben erős még a Covid és a kapcsolódó oltásszkepticizmus hatása. Ezentúl foglalkozom, hogy a szorongás, a félelem és a biztonsághiány, illetve azok .megélése mennyiben járulnak hozzá a radikális jobboldali iránti kereslethez. Álláspontom szerint az európai radikális jobboldal ciklikus visszatérése illetve felemelkedése egy komplex multifaktoriális jelenség, ugyanakkor szükséges az azon belüli hangsúlyos elemek beazonosítása.

Ulveczki Judit Linda

*Nyíregyházi Egyetem, Alkalmazott Humántudományok Intézete, Pszichológia és
Kisgyermeknevelő Intézeti Tanszéke
mentálhigiénés közösség- és kapcsolatépítő MA, 2. évfolyam
Témavezető: Fucskó Mónika*

A sport – mint mentálhigiénés módszer – szerepe a reintegrációban

A kutatásom témája a sport mentálhigiénére gyakorolt hatása, melyet a büntetés-végrehajtás világában szeretnék vizsgálni.

A dolgozat célja, hogy feltárja a fizikai aktivitás mentális egészségre gyakorolt hatásait, képet adjon arról, hogyan hat a büntetés-végrehajtás egyik intézményében folyó, reintegrációs folyamatban részt vevő fogvatartottakra.

A hipotézisem az, hogy akiknek a sport jelen volt/van az életükben, azoknak jobbak a megküzdési mechanizmusaik, könnyebben vezetik le a stresszt, sikeresebben alkalmazkodnak a változásokhoz. A sport segít a pozitív énkép kialakításában, ezzel támogatja a szabadulást követő visszailleszkedést a társadalomba. Illetve közvetetten hozzájárul a gyorsan változó világhoz való alkalmazkodáshoz.

Témám aktualitását az képezi, hogy mind állami, mind társadalmi, mind egyéni szinten cél a fogvatartottak sikeres reintegrációja a társadalmunkba. Rendszerszinten a visszakerüléssel járó költségek csökkentése, társadalmi szinten a közösségbe való visszailleszkedés megkönnyítése, egyén szintjén pedig a saját megküzdési mechanizmusok erősítése lehet a cél.

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

PSZICHOLÓGIAI
INTÉZET

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

A kutatásomat a büntetés-végrehajtás egyik vidéki intézetében tervezemen lefolytatni, melynek az engedélyeztetési procedúrája folyamatban van.

Ennek során egyrészt kíváncsi vagyok arra, hogy a fogvatartottak életében, szocializációjában szerepet játszott-e a sport. Ha igen/nem, az milyen hatással volt rájuk. Másrészt pedig arra, hogy a börtönben eltöltött idő alatt ez hogyan alakult. Mennyire része a reintegrációs folyamatnak. Mennyiben befolyásolja a mentális egészségüket, hogyan. Miként hat a felkészülésükre, a társadalomba való visszailleszkedésre.

A kutatásomhoz félig strukturált mélyinterjút alkalmazok majd. Minél szélesebb körben szeretnék képet kapni a fogvatartottak személyes nézőpontjairól, életéről, a saját mentális egészségükhöz és a mozgáshoz való hozzáállásukról. A módszer lehetőséget ad számomra, hogy mélyebben megismerjem a fogvatartottak valódi problémáit, saját magukhoz és a környezetükhöz való viszonyulásukat, azt, hogy mi jelentene nekik valódi segítséget a reintegráció folyamatában.

A kutatásom célcsoportja a 18-30 év közötti férfi fogvatartottak, akik jobb családi helyzetből érkeztek, első, rövidebb börtönbüntetésüket töltik. A kiválasztásban szisztematikus mintavételt alkalmaznék, de ez nagyban függ a befogadó intézmény eljárási rendjétől. Erről az előadásomban már remélhetőleg részletesen be tudok majd számolni.

Fetter Dóra Eszter

*ELTE Bölcsészettudományi Kar
kommunikáció és médiatudomány MA, 2. évfolyam
Témavezető: Diószegi Horváth Nóra*

Bántalmazással kapcsolatos esetek érintettjeinek médiareprezentációja a magyar úszósportban

Mesterszakos szakdolgozatomhoz kapcsolódó kutatásomban azt vizsgálom esettanulmányokon keresztül, hogy milyen különbségek fedezhetők fel a médiamegjelenésben akkor, amikor egy férfi áll elő azzal, hogy bántalmazott, és milyen, amikor egy nő. Kutatási kérdéseim közé tartozik is, hogy az elmúlt években nyilvánosság elé álló érintett sportolók mennyire tudatosan kezelték a médiamegjelenéseiket, a traumafeldolgozásban mennyire segítette őket a nyilvánosság – mennyire tudtak segítségükre lenni ebben újságírók, hogyan ábrázolták, kérdezték őket – egyáltalán mennyire vannak felkészülve a médiában dolgozó szakemberek arra, hogy egy ilyen súlyos témát etikusan tudjanak bemutatni, elősegítve ezzel a társadalmi előrelépést.

Három esetet vizsgálok, Szepesi Nikolett, Cseh László és Szilágyi Liliána ügyét, felölelve ezzel a 2013-tól 2022-ig tartó időszakot. Módszereim közé tartozik a tartomelemzés, szöveges vizuális anyagok összehasonlítása, valamint a nemi erőszak mítoszok

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

azonosítása Lonsway és Fitzgerald 7 szempontjának alapján az egyes esetek kapcsán. A nemi erőszakkal kapcsolatos sztereotípiákat összefoglaló definíciót és a csoportosítást adaptáltam, amikor az általam kiválasztott három esetet vizsgálom, és nem csak kifejezetten a nemi erőszakra koncentrálok, hanem bármilyen jellegű bántalmazásra, amiről hírt adott a sajtó ezekben az esetekben. A definícióban leírtaktól eltérek abban is, hogy nem csak női áldozatokat vizsgálom.

A kutatást az érintettekkel készült interjúkkal egészítem ki, ezzel megmutatva a másik oldalt is, kitérve arra, hogy milyen hatással van a nyilvános megjelenés az érintett sportolókra, hogyan befolyásolja a traumafeldolgozás folyamatát a médiában való megjelenés.

Végül az újságírókkal, szakmai szervezetekkel és szakemberekkel készített interjúimból igyekszem bemutatni a kontextust, feltárva azt, hogy jelenleg milyen elvek alapján készülnek anyagok olyan különös érzékenységet és odafigyelést igénylő témában, mint a bántalmazás a sport világában.

Karacs Erika

Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar szociológia MA, 2. évfolyam

Témavezető: Szvetelszky Zsuzsanna

Mozaikcsaládok a 21. században

A dolgozat célja a mozaikcsaládok családspecifikus elemeinek feltárása. A társadalom egyik meghatározó alappillére a család, mely az elmúlt évtizedekben folyamatosan változik, e változás egyik eleme a mozaikcsaládok és az abban élő gyermekek számának növekedése.

A mozaikcsaládok olyan speciális csoportok, melyek feltevésem szerint a nukleáris családtól eltérő kihívásokkal küzdenek, e kihívások feltérképezése a kutatás célja, nem titkolt szándékom pedig, hogy megoldásokat is keressek a felmerülő problémák kezelésére, még inkább megelőzésére.

A kvalitatív kutatás alapjául szakirodalom elemzés, családokkal foglalkozó szakemberekkel készített szakértői interjúk és az érintettekkel készült félig strukturált interjúk szolgálnak. Az interjúalanyok többféle mozaikcsalád különböző szerepeit képviselik és mutatják be a mozaikos – sokszor egyúttal nagycsaládos – életformát az adott családtag szemszögéből.

A dolgozat fő megállapítása, hogy a mozaikcsaládoknak kialakulásukból és összetételükből adódóan speciális feladatokkal és kihívásokkal kell megküzdeniük, a családok minden tagja fokozott igénybevételnek van kitéve, legyen az érzelmi, fizikai igénybevétel, többlet kiadás vagy fokozott időigény. A megnövekedett igénybevétel több erőforrást is igényel, ezek az erőforrások azonban végesek. A mozaikcsaládban a gyermek szerepe különös figyelmet igényel: nem volt döntéshozó szerepben a helyzet kialakulását illetően, de a fokozott forrásigény nála is jelentkezik, ugyanakkor a nukleáris családhoz képest ez a forrás még kevesebb is lehet. A mozaikcsalád hosszútávú

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

elkötelezettség, nem feltétlenül szűnik meg a gyermekszerep vagy az alap mozaikcsalád megszűnésével.

Az embereket, családtagokat összekötő érzelmek örökérvényűek, generációkon átívelnek, azonban a családnak, mint működőképes csoportnak és a családi szerepeknek folyamatosan alkalmazkodniuk kell a változó körülményekhez.

Szabó Sára

*ELTE, Társadalomtudományi Kar
szociológia MA, 2. évfolyam
Témavezető: Szőke Alexandra*

Koragyermekkorai nevelő- és gondozó intézményekben dolgozó szakemberek anya- és gyerekképe egy Nógrád megyei kistéleplülésen

Az előadás egy terepmunka eredményeit mutatja be, mely egy hátrányos helyzetű, etnikailag megosztott Nógrád megyei kistéleplülésen a koragyermekkorai (0-3 év közötti) intézmények szakembereit vizsgálja résztvevő megfigyelés és félig strukturált interjú módszerekkel. A kutatás a településen működő gondoskodással foglalkozó intézmények és szolgáltatások dolgozóinak gyakorlatai és narratívái, illetve a gondozók és az érintett családok, anyák viszonyának vizsgálatával térképezi fel, hogy a gondoskodás megszervezése hogyan illeszkedik a település társadalmának szövetébe, a lokális hierarchiákba és viszonyrendszerekbe, milyen viszonyokat képez le vagy konstruál.

A kutatás a szakembereket a helyi közvetítő osztály szereplőiként (Éber 2022), „utcai bürokratákként” (Lipsky 1980) értelmezi, akik az állam meghosszabbított kezeként közvetítik az állami szintű szakpolitikákat, szervezik lokális szinten a népeiséget, ugyanakkor a helyi realitásokat észlelve, a helyi közösségbe beágyazottan teszik mindezt. Az előadás egyrészt bemutatja, hogy az érintett szakemberek milyen elvárásokat, mintákat közvetítenek a családok és anyák számára a hétköznapi gyakorlatok során arról, hogy milyen a „jó gondoskodás, nevelés”, milyen a „jó anya”, a „jó gyerek”, a „jó család”; hogyan határozzák meg az érdemesség feltételeit és ezeken keresztül milyen nemi, etnikai, osztály-egyenlőtlenségeket tükröznek vagy konstruálnak. A gyakorlatokat és közvetített normákat sok minden meghatározza: az állami család- és gondoskodáspolitikai, a jelenleg működő szociális- és gyerekjóléti ellátórendszer, a gyerekneveléssel kapcsolatos nemzetközi trendek, illetve a szakemberek lokalitásban elfoglalt pozíciója is. Az előadás másik célja annak a feltárása, hogy a szakemberek helyi pozíciója milyen hatással lehet a családok számára közvetített gyakorlatokra és normákra.

A kutatás a Kulturális és Innovációs Minisztérium ÚNKP-23-2 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Éber, M. Á. (2022). A „középosztály” eszménye és a köztes-közvetítő osztályok: Osztályhelyzetek és mozgósító ideálok a félperifériás magyar társadalomban. Replika,

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

(125), 35-53.

Lipsky, Michael. 1980. Street-level bureaucracy. Dilemmas of the individual in public services. New York: Russell Sage Foundation.

Bereczki Dorina

*Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar
jogász osztály MA, 3. évfolyam
Témavezető: Dr. Balogh Judit*

Jogismeret és az ezekre ható magyarázó változók feltérképezése Kelet-Magyarországon

Tanulmányaim elvégzése után bíróként szeretnék dolgozni és ez motivál abban, hogy feltérképezzem térségem állampolgárainak tudását a jogrendszer területeiről. Szeretnék képet kapni arról, hogy azok az emberek, akik esetleg majd előttem fognak állni egy tárgyalás során mennyire vannak tisztában jogi fogalmakkal, olvastak-e már jogszabályt, illetve ismerik-e egyáltalán a legalapvetőbb jogaikat egy eljárás során? Kutatásom során ezekre a kérdésekre szeretnék választ kapni. Célom felmérni az ország hanyatlóbb térségének, a kelet-magyarországi régióban élő állampolgárok jogtudatát. Egyfelől szeretném felmérni a jogismeret különféle területeit, másrészt pedig keresem azokat a változókat, amelyek kihatnak a jogismeretnek a szintjére. Az adatfelvételt egy 500 fős reprezentatív mintával szeretném megvalósítani a Kelet-Magyarországon élő felnőtt népesség körében. A kérdőívben kérdéseket tennék fel, amiket több csoportra osztanék. Az első kérdéskör a Kapcsolat a jogrendszerrel elnevezést kapná, a többi kérdéseket jogterületenként osztanám fel – eljárásjog, alkotmányjog, polgári jog, büntetőjog, államigazgatási jog. A jogi kérdéseken túl magáról a válaszadókról is szeretnék kérdéseket feltenni, mint például kor, nem, iskolai végzettség stb... Kulcsár Kálmán szerint ezek a kérdések azért fontosak, mert kihatnak a jogismeret mértékére. A kérdőívet a Google Forms segítségével tervezem megvalósítani.

Csébi Fruzsina

*PTE Bölcsészettudományi Kar
angol nyelv és kultúra tanára – etikatanár MA, 2.évfolyam*

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

PSZICHOLÓGIAI
INTÉZET

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

Témavezető: Dr. Bécsi Zsófia

A láthatatlan (pad)társak

Magyarországon több ezer tartós betegségben szenvedő, otthon kezelt gyermek él, akik az oktatási rendszer számára láthatatlanná válnak, számuk pedig évről-évre növekszik elsősorban a mentális betegséggel küzdő fiatalok nagy száma miatt. A kórházban töltött hónapok vagy az évekig tartó rehabilitáció során ezek a gyermekek nem találkozhatnak barátaikkal és nem élhetik meg betegség nélküli gyerekkorukat, ezért nemcsak a tananyaggal való lemaradással, hanem a szorongásaikkal is meg kell küzdeniük. A koronavírus-járvány alatt megtapasztalhattuk, hogy milyen az, amikor hónapokig el vagyunk zárva a külvilágtól, szociális életünk pedig korlátok közé szorul. A tananyagtól való lemaradás csak egy apró töredéke ennek a folyamatnak, hiszen a gyógyulás ideje alatt ezek a gyermekek magányosabbá válhatnak, csökkenhet az önbecsülésük, a jövő pedig kilátástalannak tűnhet számukra. A tartósan beteg gyermekek akár éveken keresztül is ki lehetnek téve a kiszolgáltatottság érzésének, egyedül a tanulás és a közösség kapcsolata biztosíthatja számukra a jövőbe vetett hitet és a reményt. Ezért kiemelten fontos, hogy egy strukturált keretek között zajló, tapasztalati és tudományos alapokon fekvő óra keretein belül is kapcsolódni tudjon a gyermek az osztálytársaihoz és tanáraihoz.

Az előadásomban két krónikusan beteg gyermekről és családjaikról készített esettanulmányomat mutatom be etikai, nevelésfilozófiai és pedagógiai szempontból, annak céljából, hogy átfogó képet adjak a váratlan életkörülmények okozta kihívásokról. A hirtelen változásokat hozó új életforma nemcsak a mindennapokra, hanem a szociális életre is nagy hatást gyakorol, ezért a közösség ereje, az együtt meghatározott célkitűzések, a közös élmények járulhatnak hozzá a beteg gyermekek pozitív énképének és önbizalmának megőrzéséhez.

A téma lehetőséget biztosít, hogy egy valós történeten keresztül bizonyítsam, hogy az etikának és a pedagógiának mennyire releváns szerepe van abban, hogy a gyermekek együttműködők és megértőek legyenek, és támogassák egymást a folyamatosan változó életkörülmények során.

Deák Szonja

*Magyar Képzőművészeti Egyetem
kortárs művészetelméleti és kurátori szak MA, 2. évfolyam
Témavezető: Dr. Lázár Eszter*

PSZICHOLÓGIAI
INTÉZET

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

A kortárs lengyel nőművészet együttműködési gyakorlatainak alternatív gazdasági vonatkozása

A közösségi, együttműködési gyakorlatokon alapuló művészeti hagyomány két lengyel kortárs képviselője Alicja Rogalska és Alicja Wysocka kiválasztott munkái szempontjából a helyi női kisközösségek alternatív gazdasági jelentősége nem elhanyagolható. Kérdéses, hogy művészi intenció, illetve a kapitalista gazdasági viszonyok függvényében maradt-e még relevanciája a fenti gyakorlatnak a kortárs művészeti mezőben. Írásomban az alkotókkal készült interjúkon felül, már meglévő recenziókat, a művek bemutatásának kontextusát és széles szakirodalmi keretet is az elemzésbe emelem.

Simon Dóra

*Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar
vezetés és szervezés MA, 2. évfolyam
Témavezető: Dr. Dajnoki Krisztina*

Munkáltatói értékajánlatok sajátosságai – fókuszban az autóipar

A jelenlegi munkaerőhiányos munkaerőpiaci helyzetben a szervezetek számára, a tehetséges szakemberek iránti igény nagymértékben megerősödött. Kiemelt jelentőségű, hogy egy szervezet milyen eszközöket alkalmaz ezen kiváló munkavállalók bevonására. A vállalatok részéről a munkáltatói márka tudatos építése kritikus fontosságúvá vált abból a szempontból, hogy mind a szervezet jelenlegi alkalmazottai, mind a potenciális munkavállalók számára számos előnnyel járhat. A munkáltatói márkaépítés stratégia egyik fontos eszköze a munkáltatói értékajánlat (EVP) megalkotása, hiszen egy jól megfogalmazott értékígéretre a szervezetek hatékonyan tudnak építeni a toborzási kommunikációban, illetve megfogalmazhatják benne a versenyelőnyüket a munkaerőpiacon.

A magyarországi autóipar jelentős, nemzetközileg is jegyzett iparág, mely egyike a dinamikus, foglalkoztatás-növelésre is képes ipari szektoroknak, ahol kiemelt hangsúlyt kap az innováció, valamint a kutatás-fejlesztés. A téma jelentőségét mutatja, hogy a járműiparban a munkáltatói értékajánlatok különösen fontosak, mivel egy hazánkban versenyképes iparágról van szó, amelyben a tehetséges munkaerő megtartása és vonzása kiemelt szerepet játszik.

Az előadás célja, hogy szakirodalom szintetizálás keretében bemutassa a munkáltatói értékajánlat csomagok kialakításának előnyeit a szervezeti munkaerő stratégia szempontjából, illetve felmérje, hogy ezek az értékajánlatok hogyan kerülnek kialakításra az egyes szervezetek esetében. A kutatási téma fő irányvonala a munkáltatói értékajánlatok és tehetségek vonzása, megtartása közötti összefüggések vizsgálata, így ezt részletesebben taglalom. Célu tűztem ki, hogy bemutassam, hogy milyen differenciáló tényezőket szükséges figyelembe venni az egyes célcsoportok (fehér- és kékgalléros

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

PSZICHOLÓGIAI
INTÉZET

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

munkavállalók, junior és seniorok, iparág szerint) sikeres megcélzásához. További célom, hogy ismertessem a hazai járműipar munkaerőpiaci helyzetét, illetve az iparágban kialakított munkáltatói értékajánlatok sajátosságait.

Pongrácz Emese

*Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar
pszichológia MA, 2. évfolyam
Témavezető: Kende Anna*

A határon túli LMB+ magyarok megküzdése a kettős kisebbségi helyzettel

Elmélet: A határon túli régiókban a kisebbségi magyarok rendszerszintű egyenlőtlenségben élnek, melyek klasszikusan tradicionális értékek mentén működő közösségek. Ezekben a régiókban az LMBTQ-közösség szintén számos jogi és társadalmi egyenlőtlenséggel néz szembe. Jellemző, hogy a kisebbségi magyar politikai pártok konzervatív, jobboldali politikát folytatnak, míg a progresszív pártok programjából gyakran hiányzik a kisebbségi magyarok egyenlő jogi és társadalmi helyzetének elősegítése. Meyer kisebbségi stressz modellje alapján az LMB egyének nagyobb társadalmi stressznek vannak kitéve, ami hozzájárul a mentális problémákhoz, szerhasználathoz is. Az interszekcionális megközelítés rámutat az elnyomás rendszerei közötti kölcsönhatásra, amely hatással van a csoportok életminőségre és lehetőségeire is. Egy olyan kutatást sem találtunk, amely kifejezetten ezzel a kettős kisebbségben élő társadalmi csoporttal foglalkozna. Jelen vizsgálat ezt a kutatási rést célozza.

Módszer: A kutatás kvalitatív módszertannal készült. 12 határon túli LMB+ emberrel félig-strukturált interjúk kerültek felvételre, 11 interjú került elemzésre tematikus analízissel.

Eredmények: Kettő releváns téma (Kisebbségi stressz, Megküzdés és védőfaktorok) rajzolódott ki az elemzés során, melyek értelmezéséhez a Meyer (2003) által megfogalmazott kisebbségi stressz-elmélet jó keretet nyújtott. Megvitatás: Az interszekcionális kisebbségi stressz tehát jelen van a határon túli LMB+ emberek életében, amely kapcsán sokféle megküzdési módot alkalmaznak, valamint megjelennek a negatívan észlelt csoporttagság általános következményei is. Az eredmények értékelése, a kutatás erősségei és limitációi mellett az alkalmazhatóság kérdésére is kitérek.

Kulcsszavak: Kisebbségi stressz, Határon túli magyarok, LMB+ személyek

Mucsi Noémi

*Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar
pszichológia MA, 2. évfolyam
Témavezető: Kende Anna*

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

Az elidegenítő félreismerés és a szexuális objektifikáció megélésének hatása a nők karrieraspirációira

Habár a felsőoktatásban a női hallgatók száma meghaladja a férfiakét, a nők mégis jelentősen alulreprezentáltak a tudományos életben. Az elidegenítő félreismerés (misrecognition, a továbbiakban félreismerés) során a kisebbségi csoporthoz tartozó egyénektől megtagadják az önrendelkezés autonómiáját, s olyan identitásokat tulajdonítanak nekik, amik eltérőek lehetnek saját önérzetüktől. A félreismerés egyik eszköze lehet a szexuális objektifikáció, ami magában foglalja a nők testének szexualizálását, a vonzerő előnyben részesítését más tulajdonságokkal szemben. A félreismerés és a szexuális objektifikáció áthatja a nők életének számos aspektusát. Az autonómiájuk, önrendelkezésük vagy cselekvőképességük aláásával a társadalom gátolhatja a nők autonómia szükségletének kielégülését, melynek hatására inkompetensnek érezhetik magukat arra, hogy esetlegesen a 'tipikusan férfias' szakterületeken helyezkedjenek el. Kutatásomban a félreismerés, a szexuális objektifikáció, az autonómia, a szakmai kompetencia érzés és a karrier aspirációk közötti összefüggéseket vizsgálom. Hipotézisként az alábbi állításokat elemzem: 1) Nagyobb mértékű szexuális objektifikáció/félreismerés megélése valószínűsíti az alacsonyabb szakmai kompetencia/autonómia érzést. 2) A szakmai kompetencia érzés közvetíti a kapcsolatot a szexuális objektifikáció/félreismerés és karrier aspirációk között. 3) Az autonómia közvetíti a kapcsolatot a szexuális objektifikáció/félreismerés és a karrier aspirációk között. Exploratív jelleggel szeretném vizsgálni a választott szakterület, a szexuális objektifikáció/félreismerés és a szakmai kompetencia érzés közti összefüggést azt feltételezve, hogy a választott szakterület moderálja a szexuális objektifikáció/félreismerés és a szakmai kompetencia érzés közti összefüggés erősségét, mégpedig úgy, hogy a 'tipikusan női' szakterületen az összefüggés gyengébb lesz. A vizsgálat kényelmi mintavétellel, egyetemista nők körében történik online kérdőív kitöltésével (várható elemszám: N=300). Ezen összefüggések megismerése segítheti a jövőben a felsőoktatási intézményeket és a tudományos közösségeket olyan irányelvek kidolgozásában, amelyek hatékonyabban támogathatják a nőket tudományos karrierjükben. Továbbá segíthet abban, hogy a társadalom általánosságban véve elfogadóbb legyen a nők szakmai aspirációi és autonómiája tekintetében, elősegítve ezzel egy szemléletváltás létrejöttét.

Csordás Eszter

*Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar
pszichológia MA, 2. évfolyam
Témavezető: Hadarics Márton*

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

Magyar nemzeti identitás és egyéb társas identitások tartalmi összefüggései

Kutatásomban azt vizsgálom, hogy a Magyarországgal, Európával, valamint a teljes emberiséggel való azonosulás különböző kombinációi hogyan jósolják be az idegenellenességet hazánkban. Számos korábbi kutatás foglalkozott a különböző szintű azonosulások és a külső csoportokkal való ellenségesség kapcsolatával, tudtommal azonban hazánkban még nem született olyan kutatás, mely ezen azonosulások kombinációit vizsgálta volna többdimenziós modellben. Feltáró kutatásomban a World Values Survey 2017-es nemzetközi, reprezentatív adatbázisából fogok dolgozni, mintám a magyar válaszadókat foglalja magában. Klaszteranalízis módszerrel dolgozva klasztereket fogok létrehozni a három identitásra vonatkozó változók alapján (magyar, európai, emberiség szintű), majd ezen csoportokat hasonlítom össze idegenellenesség szempontjából. Bár konkrét eredmények még nem állnak rendelkezésre, azt várom, azokban a klaszterekben, ahol a magas szintű magyar identitás az európai, és világpolgári identitás alacsony szintjével párosul, magasabb lesz az idegenellenesség, mint az olyan klaszterekben, ahol az utóbbi identitások magasak. Kutatásom célja, hogy reprezentatív mintán felderítsem a különböző szintű társas identitások összeegyeztethetőségét, és tartalmi összefüggéseit hazánkban.

Vámosi Dániel

*Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar
pszichológia MA, 1. évfolyam
Témavezető: Ujhelyi Adrienn*

Mesterséges intelligenciával kapcsolatos attitűdök és azok korrelátumai

A (tavaszi félév folyamán megvalósításra kerülő) kutatásunk egyik célja, a Mesterséges intelligenciával kapcsolatos attitűdök Skála, ATTARI-12 (Stein és mtsai., 2024) magyar mintán történő validálása. A másik cél (korábbi kutatások eredményeire támaszkodva) az MI-vel kapcsolatos attitűdök, a kognitív stílus (úm. a lezárás iránti igény, mérőeszköz: NFC-15, Roets & Van Hiel, 2011; a kognícióigény, mérőeszköz: NCS-6, Lins de Holanda Coelho és mtsai., 2020), a konspirációs mentalitás (mérőeszköz: CMQ, Bruder és mtsai., 2013), a morális alapok (mérőeszköz: MFQ magyar változata, Hadarics & Kende, 2017) és egyes demográfiai változók (úm. vallásosság, politikai orientáció, MI-vel kapcsolatos előzetes tapasztalatok, objektív- és szubjektív szocioökonómiai státusz) összefüggéseinek vizsgálata. Hipotéziseink szerint, az MI-vel kapcsolatos attitűdök, pozitív korrelációt mutatnak a kognícióigénnyel, az MI-vel kapcsolatos előzetes tapasztalatok mértékével, illetve az objektív- és szubjektív szocioökonómiai státusszal (tehát ezen változók nagyobb értékei, pozitívabb attitűdökkel járnak együtt). Ezzel szemben az MI-vel kapcsolatos attitűdök, negatív korrelációt mutatnak a Lezárás iránti igénnyel, a konspirációs mentalitással, a (közösségi) morális alapokra való érzékenységgel, a vallásossággal és a politikai konzervativizmussal (tehát ezen változók nagyobb értékei, negatívabb attitűdökkel járnak együtt). Feltételezzük továbbá, hogy a vallásosság és az MI-vel kapcsolatos attitűdök kapcsolatát a (közösségi) morális alapok iránti érzékenység, míg a politikai konzervativizmus és az MI-vel kapcsolatos attitűdök kapcsolatát a (közösségi) morális alapok iránti érzékenység, illetve a lezárás iránti igény mediálja. Szintűgy feltételezzük, hogy a demográfiai változók egy része (MI-vel kapcsolatos tapasztalatok és szocioökonómiai státusz) moderátor változóként léphetnek fel a fentebbi

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

hatásmechanizmusokban.

Kutatásunk további célkitűzése, hogy az MI-vel kapcsolatos explicit és implicit attitűdöket (előbbit az említett kérdőív, utóbbit IAT alkalmazásával) egyaránt felmérjük, ezáltal felderítsük a kettő (és azok korrelátumai) közötti eltéréseket.

Online, kérdőíves kutatásunk során kényelmi mintavételt alkalmazunk (ily módon döntően fővárosi, egyetemista populációt elérve), a hipotéziseinket pedig többszörös lineáris regresszió, illetve mediációs-és moderációs elemzések alkalmazásával fogjuk vizsgálni.

Mihalik András

*Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományok és Nemzetközi Tanulmányok Kar
államtudományi osztatlan MA, 3. évfolyam*

Témavezető: Prof. Dr. Máthé Gábor

A magyar történelmi alkotmány csodája: a Pragmatica Sanctio és a kiegyezés aktualitása napjainkban

A magyar történelmi alkotmány, jogfolytonosságunk megőrzése és a Szent Korona-tan sokkal aktuálisabb manapság, mint gondolnánk: az 1723-as Pragmatica Sanctio (és a királyválasztás fokozatos, biztosítékok ellenében történő feladása) és az 1867-es kiegyezés (azon belül is Deák Ferenc közjoggal kapcsolatos érvei) mélyebb tanulmányozásával párhuzamot vonhatunk az akkori osztrák-magyar helyzet és a mostani politikai kihívásaink között. A legfontosabb tényező nem változott az elmúlt évszázadok alatt: a szuverenitás és az önállóság biztosítása az államok legfontosabb célja, ezen kulcsfontosságú értékek biztosítása érdekében tárgyalta a magyar országgyűlés egy évtizeden keresztül III. Károly 1713-ban kiadott Pragmatica Sanctio-ját, mutatta meg Deák Ferenc közjogi zsenialitását az 1860-as években és küzd Magyarország napjainkban is megállíthatatlanul a 21. századi európai integrációban. A korszakok változnak és mindig az adott társadalmi és szociális viszonyokat kellett (és kell) figyelembe venni. Előadásom célja, hogy ezen korszakos fordulópontjainkra ne kizárólag történelmi eseményként, hanem egyféle kiindulópontként tekintsen a kedves közönség, egy olyan támpontra, melyek ismerete hozzájárul mai kihívásaink leküzdésében.

Molnár Dániel

*Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar
jogász osztatlan MA, 3. évfolyam*

Témavezető: Dr. Balogh Judit

Politikai válságok sorozata vagy sikeres kooperáció? Gondolatok a Habsburg Monarchiáról a nemzeti emlékezet tükrében

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

PSZICHOLÓGIAI
INTÉZET

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

Bárhon járunk Magyarországon, számos formában körülvesz bennünket a nemzeti emlékezet. Nehéz volna olyan települést keresni, ahol egy utcanév vagy szobor ne állítana emléket a „nemzet hőseinek”, többek között, illetve mindenekelőtt Kossuth Lajosnak, Rákóczi Ferencnek, Petőfi Sándornak. A budapesti Hősök tere szimbolizálja leghűbben a nemzeti emlékezetet, vagyis azt a keretrendszert, narratívát, amelyen belül a magyar társadalom a történelmét interpretálni törekszik. Elvégre mivel találkozhatunk a Hősök terén? A magyar történelem kiemelkedő alakjait, „nagyjait” megtestesítő szobrokkal, akik meghatározó szerepet játszottak az ország s a nép sorsát formáló eseményekben. Különös módon azonban közöttük egyetlen Habsburg-házi uralkodót sem találunk, ami abból a szempontból mindenképp meglehetősen, hogy a Magyar Királyság trónját csaknem 400 évig e dinasztia tagjai töltötték be. Ez a koncepció hűen sugallja azt a történelemszemléletet, amelyre napjaink magyar nemzettudata épül. A szabadságért, a szuverenitásért vívott konstans, ismétlődő küzdelem, az egyutas-politika, a „megszállókkal” szembeni függetlenséghez fűződő romantikus viszony definiálja a nemzeti emlékezetet. Am időszerű volna fontolóra venni: vajon tényleg politikai válságok ciklikus ismétlődése hatja át a Habsburg Monarchia történetét? Nemzeti emlékezetünknek vajon politikai küzdelmekre, vagy inkább a Monarchia fennállásának 400 éve során elsajátított legfontosabb történelmi tapasztalatra, a békés kooperáció szükségességére és pozitívumaira volna érdemes épülnie? Vajon tartható-e a XXI. században a harcos nemzet koncepciója, vagy megfontolandó volna inkább a más népekkel való együttélés és együttműködés sikeres tapasztalatára alapítani nemzettudatunkat? E kérdésekkel és előadással célom a gondolatébresztés, nem önkényes válaszok keresése.

Fiser Bence

PTE Bölcsészettudományi Kar

osztatlan tanári (történelem és állampolgári ismeretek – orosz nyelv és kultúra tanára) MA, 2. évfolyam

Témavezető: Dr. habil. Bebesi György

„Főtitkárból osztályellenség” – közös pontok Nyikita Hruscsov és Mihail Gorbacsov politikai életpályájában

Nyikita Hruscsov és Mihail Gorbacsov életében számos közös pontot találhatunk azon túl, hogy mindketten első titkárként, két különböző időszakban irányították a 20. század szuperhatalmának, a Szovjetunióknak a működését. Hruscsov és Gorbacsov két reformer első titkár, akik részben hasonló okok miatt kezdtek egy „megreformálhatatlan birodalom” megreformálásába, ebben a feladatban azonban mindketten kudarcot vallottak. Hruscsovot „érdemei elismerése mellett” saját párttársai eltávolították a pozíciójából, Gorbacsov hatalma pedig a Szovjetunió történetével együtt ért véget, nem feltétlenül dicsőséges körülmények között.

Előadásomban Hruscsov és Gorbacsov politikai életpályája tükrében veszem górcső alá a „reformer főtitkár” jelenséget annak érdekében, hogy bizonyítsam ennek visszatérő, ciklikus jellegét a szovjet történelemben. A két politikus munkásságának összehasonlítását három szempont segítségével fogom bemutatni, melyek között szerepet kapnak a hatalomra kerülés körülményei és az ehhez kapcsolódó kezdeti célkitűzések, a hatalomból való eltávolítás okai és eszköze, valamint a Sztálint személyét kritikával illető főtitkári beszédek. A „Sztálin kritika” esetében egy sajátos szovjet

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

PSZICHOLÓGIAI
INTÉZET

VII. Változó világ, változó társadalom konferencia

Ciklikusság a változó világban

hatalomtechnikai eszközről beszélhetünk, ami mind Hruscsov, mind Gorbacsov esetében egy olyan paradox helyzetet teremtett, amelyben mindketten saját rendszerüket és pozíciójukat akarták úgy legitimálni, hogy közben megkérdőjelezték a Szovjetunió politikai rendszerének alapjait. Mindkét főtitkár esetében helytálló az a megállapítás, miszerint (szintén paradox módon) reformjaik révén fokozatosan elidegenítették maguktól a szovjet társadalmat, ami később a hatalomból való eltávolításukat, majd a politikai számkivetettségüket is eredményezte.

Hruscsov és Gorbacsov politikai életpályán keresztül megvilágítást nyernek a Szovjetunió politikai rendszeréből fakadó ellentmondások és belső problémák, amelyek visszatérő motívumokként kísérik végig az ország történetét.

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KÁR

PSZICHOLÓGIAI
INTÉZET

